

Дітьми і дипломами не торгуємо

Студентів рахують восени

Розмову веде **Костянтин КОВАЛЬ**

У людини має бути вибір. Так вважає ректор Академії праці і соціальних відносин, доктор історичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Микола Головка.

– Микола Леонтійовичу, 2007 року Міністерство освіти і науки визнало вашу Академію найкращим недержавним вищим навчальним закладом країни. У чому запорука вашої успішності?

– Академію праці і соціальних відносин створено 1993 року Федерацією професійних спілок України. Разом з Інститутом туризму, Харківським соціально-економічним інститутом і 12 регіональними навчально-методичними центрами ми входимо до єдиної системи профспілкової освіти і підготовки кадрів. Маємо три факультети: юридичний, економічний, соціального управління. Випускникам надаємо кваліфікацію «бакалавр», «спеціаліст», «магістр». Академія – один із небагатьох навчальних закладів, де глибоко вивчають соціально-трудові відносини, проблеми соціальних трансформацій та їх актуальність для розвитку державності. Загальноакадемічна комплексна наукова тема – «Трансформація соціальної політики як фактор розвитку громадянського суспільства». Наша професура і студенти націлені на дослідження проблем, пов'язаних із зайнятістю населення, соціально-економічними і політичними ризиками. Найефективніший напрям – соціальне управління. Ми взяли за основу спеціальність «соціологія праці організацій та управління». Вона дуже ефективна при працевлаштуванні

фахівця. У кожній владній структурі, починаючи від райдержадміністрації, є посада заступника голови з гуманітарних питань. Окрім виконкомів, існують політичні партії, профспілки, державні та недержавні пенсійні фонди, інші громадські організації із захисту корпоративних інтересів громадян чи

виробничих колективів у системі невивірених відносин.

Федерація профспілок України здійснює цільове замовлення на навчання та розподіл випускників у своїй структурі. А це 46 галузевих і 25 регіональних профспілок, акціонерні товариства «Укрпрофтур» та «Укрпрофоздоровниця». У студентів є розгалужена практика, і здебільшого вони залишаються працювати або в апараті профспілок, або в різних відомствах. Серед випускників Академії – народні депутати України Олена

Лукаш, Юрій Мірошниченко, Ігор Шаров, начальник управління гуманітарної політики секретаріату Кабміну Олексій Дніпров, мер Южноукраїнська Валерій Кичак, начальник юридичного управління мережі аптек ФАЛБІ Євген Савчин.

Наші студенти – представники середнього класу. Діти вчителів, інженерів, лікарів, геологів, за якими стоїть трудова копійчина. За навчання платять як фізичні, так і юридичні особи, зацікавлені у підготовці фахівців, які потім працюватимуть у їхніх установах. Тобто проблеми з працевлаштуванням не існує.

Серед слухачів Академії чимало профспілкових лідерів. Щороку на підвищення кваліфікації приїздить понад 1200 власне профспілкових працівників. Особливо приємно спостерігати за вугільниками. Солідні чоловіки приїждять не лише навчатися і відвідувати столичні театри. Тут вони зустрічаються з керівниками своєї галузі, дискутують. Донеччани спілкуються з львів'янами. Отже, це не так навчальні, як політико-соціальні курси, на яких громадяни об'єднуються, вирішують питання не лише галузевого характеру.

– Перепрошую, ваші студенти часто ходять на Майдан?

– Вони вільні у своєму виборі. Та ми навчаємо політики конструктивізму, а не політики конфліктів. На політичному ринку студентів Академії як гарматне м'ясо не використовують. Ми дітьми й дипломами не торгуємо. І це принципово. Студентів, оскільки ми їх навчаємо бути громадянами і вміти відстоювати свої інтереси, можна зустріти лише на значних профспілкових акціях. Але як дослідників соціальних конфліктів і майбутніх аналітиків та організаторів профспілкового руху.

– **В Україні зареєстровано 115 недержавних ВНЗ, тобто недержавний – кожний третій. Кількість їх невпинно зростає. Як ви вважаєте, це правильна тенденція?**

– Попит народжує пропозиції. Але абітурієнти стали розбірливіші. Якщо не влаштовують рівень викладання, матеріальна база, етичні норми – вони оберуть інший заклад. Бути ректором недержавного ВНЗ непросто. Нас держава не утримує. ФПУ вимагає високих стандартів якості. Дбаємо не лише про науки. У нас не палять, не пиячать, не маємо проблеми з наркоманією. Навчальний корпус, гуртожиток готельного типу, інфраструктура – все на найвищому рівні. Адже працюємо в жорсткому конкурентному середовищі. Особливість недержавних вищих навчальних закладів полягає в тому, що ми готуємо фахівців для економіки держави, громадських організацій і приватного бізнесу, не витрачаючи на це державних коштів. Тому я не розумію, чому державі такі заклади не потрібні.

– **Миколо Леонтійовичу, що ви думаєте про Болонську систему?**

– Болонська система наближає студентів до знань через активацію самостійної роботи, вона є прогресивною і стимулює вітчизняну освіту до подальшої євроінтеграції. Однак згадаймо Шевченкове «і чужого навчайтесь, й свого не цурайтесь». Що саме запозичувати в сусідів, мають визначати не чиновники, а освітяни. Хіба в Україні не має своєї розвинутої національної системи освіти? Через невважені дії можемо втратити вітчизняну педагогіку й глибину знань з історії, філософії, правознавства – тих наук, що формують громадянина. Коли такі науки «пробігають» – втрачаємо самих себе.

Те, що в нас відбувається, нагадує, як у 80-ті роки минулого століття в СРСР намагалися поширити щось на зразок кредитно-модульної системи. Вона знала крах через відсутність методично-технологічного забезпечення. Болонська система – про це слід пам'ятати – базується не лише на тестах. Система тестів – лише один із механічних методів, який частково свідчить про наявність знань. Тут потрібен баланс усіх метод. Та через брак коштів укра-

їнські міністри-освітяни намагаються бути оригінальними й швидко рухають реформи «згори». Не всі вищі навчальні заклади встигають за таким стрімким рухом-лавиною. Думаю, що це проблема часу. Маємо зрозуміти певні крайнощі тестуалізації і відрегулювати розумний баланс використання різних метод.

– **Як нова система тестування вплине на набір студентів до Академії?**

– Треба говорити не лише про прогресивність, а й про правові основи нововведень і про те, наскільки вони конституційні. Ст. 53 Конституції України гарантує громадянам право на освіту. У процесі світової глобалізації всі країни намагаються розширити доступ своїх громадян до освіти й забезпечити їм додаткові можливості. Це, до речі, передбачає і ратифікована в Україні Конвенція МОП №111 про дискримінацію в галузі праці і занять. За новими умовами прийому до вищих навчальних закладів, обмежено можливості на реєстрацію для тестування не лише тих, хто закінчив школу раніше від 2008 року. Насамперед, це стосується тих, хто хотів би здобути освіту без відриву до виробництва, моряків, геологів, військовослужбовців і засуджених. Але Іванові Вакарчуку не варто посипати по-

пелом голову – таку систему він успадкував. Сподіваюсь, Іван Олександрович усе це перегляне і прийме конструктивне рішення. Можливо, коли систему зовнішнього тестування буде вдосконалено, її визнають найкращою. А поки що вона дещо обмежує потреби громадян. І негативно впливає на рейтинг тих політиків, які «принципово» обстоюють усі ті недоречності. Хотілося б нагадати їм, що «жодна ідея не варта того, щоб за неї платили сльозою дитини».

Із сертифікатом, мабуть, поспішили. Навіть не уявляю, що відбуватиметься влітку. ВНЗ не зможуть проводити конкурс. Учні звикли до того, що можуть вступати в кілька різнопрофільних закладів. Сертифікат обмежує їхні можливості. І ті, хто його запроваджує, мабуть, забули про існування дітей-універсалів. І взагалі, як можна скасувати конкурс і позбавити людину вибору? Тести тестами, а, крім оцінок, потрібні навички, і хист, і світло в очах. Інакше яка ж то освіта?

А ще мене як ректора, особливо турбує те, що за розрядами Єдиної тарифної сітки з 1 листопада 2008 року я маю провести чергове підвищення заробітної платні. Ризик відсутності набору студентів позбавляє такої можливості і ставить під сумнів навантаження викладачів, виплату зарплатні, податків тощо.

